

Paronomàsia

Data d'edició: 20 de Maig de 2012

Autoria: Alejandra de Riquer Permanyer

Altres idiomes: [Paronomasia](#)

El terme paronomàsia procedeix del grec ??????????: ???? ('al costat', 'en comparació') i ????? ('nom'); el mot llatí que el tradueix és *adnominatio*. La paronomàsia es una [figura de dicció](#) consistent en l'ús, en posicions properes del discurs, de paraules fònicament semblants però de significat diferent (vid. [parònim](#)).

Continguts

[Explicació](#)

[Conceptes relacionats](#)

[Bibliografia bàsica](#)

[Bibliografia complementària](#)

Explicació

La paronomàsia s'obté com a resultat de la repetició de paraules de significat diferent però formalment i fònicament semblants, com per exemple: *traduttore traditore*. Aquesta semblança no implica necessàriament que les paraules tinguin entre si una relació etimològica (vid. per a aquest cas [figura etimològica](#), [políptoton](#)).

L'ús de parònims és un recurs profusament emprat als textos de caràcter literari:

nam inceptiost **amentium**, haud **amantium**

'car és una empresa pròpia de dementes, no pas d'amants'

—

Ciego que apuntas y atinas,

caduco dios y rapaz,

vendado que me has **vendido**

Paronomàsia

Publicat a Diccionari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

y niño mayor de edad,

Luego entre glorias tantas
descansaron las velas
y con ellas después suplen el viento
y se calzan de **espumas** por **espuelas**

Le **puso** el **piso** en que **posa**
y ya sin **coser** se **pasa**
hondo hastío; no es la **casa**
lo que **quiso** ... es otra **cosa**.
Le **puso** el **piso** en que **pasa**
hondo hastío; donde **posa**
sin **coser**; es otra **cosa**;
no lo que **quiso**; no **casa**.
Presa del **piso** sin **prisa**,
pasa una vida de **prosa**.

O que el sastre ens espera a mitja costa,
diu que és ciclista i vol anar a la URSS,
Amb els pneumàtics prenys de texts obscurs
Del segle IV, i als **daus** als **déus** aposta.

A més del seu conreu en la literatura, la paronomàsia també és la font per excel·lència de molts jocs de paraules (vid. també [traductio](#)), tenint en compte la tensió significativa originada per la variació fònica. Així es pot comprovar a la dita *Donde **dije digo, digo Diego***, o a la següent endevinalla, el referent de la qual és el raïm:

Si la dejamos se **pasa**,
si la vendemos se **pesa**,
si se hace vino se **pisa**,
si la dejamos se **posa**.

La concepció de la paronomàsia com un joc fònic fa que aquesta figura sigui un dels

Paronomàsia

Publicat a Diccionari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

recursos expressius més emprats també als eslògans publicitaris:

I like **Ike** (eslògan de campanya de Dwight Eisenhower, 1952)

El que **sabe**, **SABA** (televisors Saba)

El que **Peter Repeter** (cigarretes Peter Stuywesant)

Nuevo **TENN** aloe vera. **Ten** más fuerza; **ten** más brillo (desengreixant)

Flan **Dhul Dhulicioso**

Qué **menos** que **Monix** (bateries de cuina)

Un poco de **pasta**, **basta** (Gior)

Bombones **Trapa**. ¡Caiga en la **Trampa**!

Veni, vidi, Vinçon

Cal assenyalar que la paronomàsia també es pot donar sense que hi siguin expressos ambdós parònims. Aleshores el recurs simplement consisteix a evocar una de les paraules a través de l'altra, la qual cosa es denomina paronomàsia per reenviament implícit. És el cas d'exemples com *doctor **horroris** causa* on només apareix un dels parònims, per bé que l'altre es dedueix fàcilment.

Tot sovint la paronomàsia denota la impropietat en l'ús del llenguatge. Això s'esdevé quan el parlant, que no recorda, no coneix bé un terme o comet un lapsus, empra de manera impròpia un altre de semblant fònicament: *nadar en la **ambulancia**, estar en el **candelabro**, ponerse hecho **un obelisco***.

Conceptes relacionats

[Adnominatio](#)

[Parònim](#)

[Figura de dicció](#)

[Figura etimològica](#)

[Políptoton](#)

[Traductio](#)

Bibliografia bàsica

Paronomàsia

Publicat a Diccionari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

Azauste, A. - Casas, J. (1997), *Manual de retórica española*, Barcelona, Ariel.

Lausberg, H. (1968), *Manual de retórica literaria*, 3 vols., Madrid, Gredos (trad. de

J. Pérez Riesco de l'original alemany *Handbuch der literarischen Rhetorik*,

Paronomàsia

Publicat a Diccioniari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

München, Max Hueber, 1960).

Ázaro Carreter, F. (3a ed) (1971), *Diccionario de términos filológicos*, Madrid, Gredos.

Paronomàsia

Publicat a Diccioniari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

Marchese, A. - Forradellas, J. (1986), *Diccionario de retórica, crítica y terminología literaria*, Barcelona, Ariel (trad de J. Forradellas de l'original italià *Dizionario di retorica e di stilistica*, Milano, Mondadori, 1978).

Paronomàsia

Publicat a Diccionari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

Mayoral, J. A. (1994), *Figuras Retóricas*, Madrid, Síntesis.

Mortara Garavelli, B. (1991), *Manual de retórica*, Madrid, Cátedra (trad. de M. J. Vega de l'original italià *Manuale di retorica*, Milano, Bompiani, 1989).

Paronomàsia

Publicat a Diccionari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

Oriol Dauder, J. A. - Oriol i Giralt, J. (1995), *Diccionari de figures retòriques i altres recursos expressius*, Barcelona, Llibres de l'Índex.

Spang, K. (2005), *Persuasión. Fundamentos de Retórica*, Pamplona, Ediciones de la Universidad de Navarra.

Bibliografia complementària

Paronomàsia

Publicat a Diccionari de lingüística on line (<http://www.ub.edu/diccionarilinguistica>)

Carrera de la Red, M.F. (2009), “Aspectos de fonética y ortografía en

anuncios publicitarios”, *EFE* 18, 33-44.